

ק:

	עין משפט
	נר מצוה
	
כ א מיי פ"ב מה' עט"ס הלכה ב':	

תורה אור השלם

- וַיְצוּ שְׁחָקִים מִמֶּעַל וְדִלְתִי שָׁמַיִם פָּתַח: תהלים עח כג
- בשנת שש מאות שנה לחיי נח בחדש השני בשבעה עשר יום לחודש ביום הָיָה נִבְקָעוּ כָּל מַעֲיֵנֵת תְּהוֹמֹת רִבְּהָ וְאָרְבַּת הַשָּׁמַיִם נִפְתָּחָ: בראשית ז יא
- וַיֵּצְאוּ וַיָּרְאוּ בַּפְּגָרִי הָאֲנָשִׁים הַפְּשׁוּעִים בִּי כִּי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא תִכָּבֵּד וַהֲיִי דִרְאוֹן לְכָל בָּשָׂר: ישעיהו סו כד
- כִּי תִצּוֹר אֶל עֵיר רַיָּים רַבִּים לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ לְתַפְּשָׁהּ לֹא תִשְׁדּוּת אֶת עֶצֶה לְנִדְחַי עָלֶיהָ וְגִוָּן בִּי מִמֶּנּוּ תֵּאָכַל וְאָתּוּ לֹא תִכְרַת בִּי וְהָאֵדָם עַץ הַשִּׁדְדָה לְבָא מִפְּתִיחַ בְּמִצּוֹר: דברים כ יט
- דָּאָגָה בָּלָב אִישׁ יִשְׁתַּחֲוֶה וְדָרָךְ טוֹב יִשְׁתַּחֲוֶה: משלי יב כה
- אִישׁ רַעִים לֹהֲרֹעֶע וְיֵשׁ אֶבֶה דָּבָק מָאָה: ירמיהו יח כד
- כִּי רַבִּים הָעָלִים הַפִּיּוּקָה וְעַצְמֵי כָּל הָרִיגִי: משלי ז כו
- כְּכֻלּוֹב מֵלֹא עוֹף כֵּן יִשְׁתַּחֲוֶה מֵלֵאִים מִרְמָה עַל כֵּן יִדְּלוּ וַתַּעֲשִׂיהָ: ירמיהו יח כו
- אֶל תֵּאֱמָנוּ בְּרַע אֵל מִחֵר לֹא תִדַּע מַה יַּלְד יוֹם: משלי כו א
- כָּל יָמַי עִנִּי רַעִים וְטוֹב לֵב מִשְׁתָּה תָמִיד: משלי טו טו
- מִסִּיעַ אֲבָנִים יַעֲצֹב בָּהֶם בּוֹקֵעַ עֲצִים יִסְכֵּן קִהְלָת י ט

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

הוי אומר מדה טובה מרובה ממדת פורענות.

דמדידה טובה כתיב דלמות ובמדת פורענות כתיב ארובות ודלת גדול מארובה דד' ארובות יש דלת במסכת יומא בפרק יוס הכפורים (דף עו.) אלמא מדה

טובה מרובה. ומעשיו אין לתמוה היאך יש באלם כח לקבל שכר כל כך שהרי למדת פורענות נותן הקב"ה

כח באלם לקבלו כל שכן שנותן כח באלם לקבל מדה טובה: **אדוקים.**

[שכופרין באל חין] **ט**: רב יוסף **אמר אף בספר בן סירא**. שיש בו דברי הבאי ובל עליהם לידי ציטוט תורה: **לא היפשוט גילונא מאדוניה**. כלומר לא מטול עורו של דג אפילו מעל אזנו מפני שאתה מפסיד העור דלזיל משכיה לחננלא להפסידא אללא אלי יתיה בנורא ואכול ביה תרתין גריצין שאתה יכול ללנות עור הדג עמו ולאכול בו שמי חלות דהוי לפתן לשמי חלות: **גלגלא**. שם הדג. ל"א להכי נקט מאדוניה שדרכו של דג להתחיל הפשטו מאזנו: **אי מפשטיה**. אי ממשעותיה קא מתמהת באורייתא נמי כתיב: **דלא לנעול שלא כדרכה**.

דאין הגון לאלם לשנות את דרכו והיינו דקאמר מאדוניה: **לא יישן**. אינו יכול לישן: **קטנה קודם** שהציאה שמי שערות: **נערה**

משהציאה שמי שערות עד שירצה שחור על הלצן הרי היא בוגרת: **בנערותה שמה טונה**. משגגרה ראויה היא לנישואין להכי אמר שלא תמשא: **דויא**. דלגה: **מנע רציו**. אותם שאין לך עסק עמהם מנעם מתוך ביתך: **ולא הכל הציא ביתך**. אפילו אותם שאתה מתעסק עמהם לא תציאם תדיר לביתך אללא מבחוץ תדבר עמהם: **איז רעיו**. שיש לו רעים הרבה: **להסרועע**. לסוף מרעיום לו שמתקוטע עמהם: **ולדקן**. מי שזקנו דקה וחלושה: **קורטמן**. תדע שחסך וחרץ הוא ביתר: **עצדקן סכסן**. מי שזקנו עבה שוטה הוא: **סכסן**. כמו כל בר בר חנא סכסא בצבא בתרא (דף עז.) **נפח בנסיה**. מי שנופח אופיא שצכוסן: **לא לחי**. בידוע שאינו נאמא: **אמר בנחאי איכול לחמא**. האומר באיזה לפתן איכול פת זה: **סב לחמא מיניה**. בידוע שאינו רעב וקח הלחם מידו שאילו היה רעב היה כולל: **מאן דאזי ליה מעצרהא בדיקניה**. שזקנו מחולק ומפוצלל ויש בין שני שיכולות כמין מעצר: **כולי עלמא**

לא יכלי ליה. צערמימותיה דמתוך שחשב כל ימיו צערמות הוא משיס ידו לזקנו ומוטך כאלם שמחשב עד שנקרחה. ל"א גרסינן הכרתא מי שיש לו היכר צוקנו שסעד כולי עלמא שלא סעדו אין יכולין להגיע לכחו. ל"א גוורמא והוא לשון קרחה. וכל הני דברי רוח ולכך אין

הוי אומר מדה טובה מרובה ממדת פורענות במדה טובה כתיב ויצו שחקים ממעל ודלתי שמים פתח וימטר עליהם מן לאכול ובמידת פורענות הוא אומר **מ**² וארובות השמים נפתחו במידת פורענות כתיב **ו**³ ויצאו וראו בפגרי האנשים הפורשעים בי כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה והיו דראון לכל בשר והלא אדם מושיט אצבעו באור בעולם הזה מיד נכוה אלא כשם שנותן הקב"ה כח ברשעים לקבל פורענותם כך נותן הקב"ה כח בצדיקים לקבל טובתן: רבי עקיבא אומר **"אף הקורא בספרים החיצונים וכו'": תנא** בספרי צדוקים **ט** רב יוסף אמר בספר בן סירא נמי אסור למיקרי א"ל אב"י מאי טעמא אילימא משום דכתב [ביה] לא תנימוש גילדנא מאדוניה דלא לזייל משכיה לחבלא אלא צלי יתיה בנורא ואיכול ביה תרתין גריצים אי מפשטיה באורייתא נמי כתב **ל**⁴ לא תשחית את עצה אי מדרשא אורה ארעא קמ"ל דלא ליבעול שלא כדרכה ואלא משום דכתיב בת לאביה מטמונת שוא מפחדה לא יישן בלילה בקטנותה שמא תתפתה בנערותה שמא תזנה בגרה שמא לא תינשא נישאת שמא לא יהיו לה בנים הוקינה שמא תעשה כשפים הא רבנן נמי אמרוה **ט** אי אפשר לעולם בלא זכרים ובלא נקבות אשרי מי שבניו זכרים אוי לו למי שבניו נקבות אלא משום דכתיב לא תעיל דויא בלבך דגברי גיברין קמל דויא הא שלמה אמרה **ט** דאגה בלב איש ישיחנה **טז** ר' אמי ור' אסי חד אמר ישיחנה מדעתו וחד אמר ישיחנה לאחרים ואלא משום דכתיב מנע רבים מתוך ביתך ולא הכל תביא אל ביתך והא רבי נמי אמרה דתניא **ט** רבי אומר לעולם לא ירבה אדם רעים בתוך ביתו שנאמר **ט** איש רעים להתרועע אלא משום דכתיב זלדקן קורטמן עברקן סכסן דנפח בכסיה לא צחי אמר במאי איכול לחמא לחמא סב מיניה מאן דאית ליה מעברתא בדיקני' כולי עלמא לא יכלי ליה אמר רב יוסף מילי מעלייתא דאית ביה דרשינן להו **י** אשה טובה מתנה טובה בחיק ירא אלהים נתנת אשה רעה צרעת לבעלה

לא יכלי ליה. צערמימותיה דמתוך שחשב כל ימיו צערמות הוא משיס ידו לזקנו ומוטך כאלם שמחשב עד שנקרחה. ל"א גרסינן הכרתא מי שיש לו היכר צוקנו שסעד כולי עלמא שלא סעדו אין יכולין להגיע לכחו. ל"א גוורמא והוא לשון קרחה. וכל הני דברי רוח ולכך אין קורין **בו**: **דרשינן**. כלומר אמרינן להו צפרקא ומשמעינן להו לכולי עלמא כגון כל הני אשה טובה כ' אשה רעה כרעת לבעלה מה תקנתו יגרשנה מביתו כך הלשון של ספר בן סירא. אשה רעה מתנה רעה ל"ג: **כפליים**.

מריז הנאה חשוצין ככפליים: **אל פט אלל בעלה**. למסוך עמו' יין ושכר: **רציו היו פלגי רוכל**. כמה וכמה מכות מקבל רוכל המחזיר בעיר [ונושא] תכשיטי נשים ועסקו עמהם שפעמים שמואלו בעלה עמה מתיחד עם אשתו ומכהו ופולעו: **המרגילים לידר עצירה**. נילוף הרי הן כנילון מצעיר גחלת כשציב המצעיר את הפסח כך כל אשר להם כלה והולך: **גחלם**. אקרי פסח שאינו צוער כדלמרין (בבכות דף עז.): **גחלים** עוממות. **מ"ר: דכלוז**. דירה של עופות: **רציו יהיו דורשי שלומך**. שמהא מתאהבז עם הכל ואף על פי כן לא תגלה סודך לכולם אללא לאחד מני אלף: **מה ילד יוס**. מה אירע'י היום שמא למחר איננו שמת הוא היום: **ונמאל**. שמינר על יוס שאינו עמיד לראות והיינו עולם שאינו שלו שהוא מנעטער עליו ודואג על חנם מיוס המחרת שלא תצא עליו כרה: **כל ימי עני רעיו וטוב לז משאם**. פסוק הוא במשלי (טו): **בשפל גגים גגו**. שעני הוא ואינו יכול להגביהו לפיכך ממטר גגים לגגו שיורד מטר הגגים הגבוהים לגגו ומזלפים עליו הגשמים ואין לו מנוחה אפילו צלילות: **במרום הרים כרמו**. שאין לו השגת יד לקנות כרם בשפלה צדימים יקרים וקווה לו בחדד מן ההרים צוול וכל עפר שהוא מוילא לזבל (ולדייר) מוליד הרוח מן ההר לשאר כרמים שצצקעה ונמאל העני נפסד: **צעלי תלמוד**. שקשה ללמוד מריז קושיות וסוגיות שיש בו: **משנה**. נוחה ללמוד: **רצא אמר איפכא**. דבעלי תלמוד נהנין מיגיגעו שידעו להורות איסור והיתר אצל צעלי משנה שונה ואינו יודע מהו אומר דאין מורין הלכה ממוך משנה**ט**: **יסכן**. יתחמסן שדעתו

מאי תקנתיה יגרשנה מביתו ויתרפא מצרעתו אשה יפה אשרי בעלה מספר ימיו כפלים העלם עיניך מאשת חן פן תלכד במצודתה אל תט אצל בעלה למסוך עמו יין ושכר כי בתואר אשה יפיה רבים הושחתה **ו**⁷ ועצומים כל הרוגיה רבים היו פצעי רוכל המרגילים לדבר ערוה בניצוץ מבעיר גחלת **ט** ככלוב מלא עוף כן בתיהם מלאים מרמה מנע רבים מתוך ביתך ולא הכל תביא ביתך רבים יהיו דורשי שלומך גלה סודך לאחד מאלף **ט** משוכבת חיקך שמור פתחי פיך אל תצר צרת מחר **י**¹⁰ כי לא תדע מה ילד יום שמא למחר איננו ונמצא מצטער על עולם שאינו שלו **י**¹¹ כל ימי עני רעים בן סירא אומר אף לילות בשפל גגים גגו ובמרום הרים כרמו ממטר גגים לגגו ומעפר כרמו לכרמים [סימן זיר"א רב"א משרשי"א חנינ"א טובי"ה ינא"י יפ"ה יוחנ"ן מרח"ם יהוש"ע מקצ"ר] **י**¹² אמר ר' זירא אמר רב מאי דכתיב כל ימי עני רעים אלו בעלי תלמוד וטוב לב משתה תמיד אלו בעלי משנה רבא אמר איפכא והיינו דאמר רב משרשיא משמיה דרבא מאי דכתיב **י**¹² מסיע אבנים יעצב בהם אלו בעלי משנה ובוקע עצים יסכן בהם אלו בעלי תלמוד רבי חנינא אומר כל ימי עני רעים זה מי שיש לו אשה רעה וטוב לב משתה תמיד זה שיש לו אשה טובה רבי ינאי אומר כל ימי עני רעים זה אסמנים וטוב לב משתה תמיד זה שדעתו יפה רבי יוחנן אמר כל ימי עני רעים זה רחמני וטוב לב משתה תמיד זה אכזרי רבי יהושע בן לוי אמר כל ימי עני רעים זה שדעתו

מסורת הש"ס

א) יומא עו. [סוטה יא. ועי' מ"ש חוס' שם ד"ה ונעולס], **ב**) [עי' ברי"ק ובראש"ש], **ג**) [עי' ברי"ק קידושין פב: [נפסחם סה.], **ד**) יומא עה: סוטה מב:, **ה**) [בבכות סג.], **ו**) [יבמות סג: ע"ש], **ז**) [סוטה קי: [בי"צ קמנ.], **ח**) [בי"צ קמנ.], **ט**) [בס"א במקום כה"ד: מינין גלחום, י] [עי' יעב"ץ], **י**) [ילארע רש"ש], **י**¹) [גדה ז:]

מוסף רש"י

מדה טובה מרובה. מדה טובה על חכמה, מדה טובה מרובה על הרבה חכם מאות בה, שגמדה טובה נאמר (שמות לד) נוֹר מסד לאלפים, ובמדת פורענות הוא אומר (שם כ) על שלום ועל רצעים, אף כאן מדת הטוב של ירידת המן רכמה על ירידת מובל (ויחא עו. ע"ש). ישיחנה לאחריים. שמא ישיאוו ענה (יומא עה.). להתרועע. להתרוע. (בבכות סג.). **בן סירא** אומר אף לילות. שלמה כתב כל ימי עני רעים, אלל צלילות כשישן י' לו מנוחה, וכן סירא אומר אף לילות אין לו מנוחה, כי בשפל גגים גגו. ונמאל לך טוירדו ציוס ספרי (ש"ב"ס ב"ב קסח.). **ובמרום הרים כרמו**. שאין צידו ממון לקנות במקום טוב וקווה כדלש ההר וכל זבלים שהוא מוילא לו טפל חז לכרמים שמתחו (בבכות ק"י.). ומעפר כרמו לכרמים. וכל ואשפה שהציא לכרמו נשקף לכרמים אחריס שהוא כרמים של עשירים שהם במקום טוב ומדדון וטח לעסוק בהן (ב"ב שם). בעלי תלמוד. שממית עצמו לניון הלכות ולחקן היות (שם קסחה.). **רבא אמר איפכא**. כל ימי עני רעים זה בעל משנה, שאינו יכול להורות הלכה מתוך משנתו וגם כי כשחולקין זו על זו אינו יכול לתקן, וטוב לז בעל הגמרא, שידע משניות על עיקרם וצקי בטעמיהם ויש צידו כח להורות הלכה למעשה (שם). **יעצב**. לשון בעלצון (בראשית ג) בעלצון תאלכלנה (שם). **אלו בעלי משנה**. ששונה משניות כל היום ואין לו אלל כשר, שמתקשה בטעמיהן ואינו יודע לפרש (שם). **יסכן**. לשון חמימות כמו (מ"א א) ותהי למקץ סוכנת, כלומר שהנהה מהן (שם). **זה אסמנים**. מי שדעתו קלה ולנו נמס בכל דבר מגווה שהוא רואה (שם). שדעתו יפה. שסוגל הכל דאינו מווק לו שום לנלך ושם דבר מילוס (שם). **זה רחמני**. כמה ענינם הוא רואה וכמה מאורעות שלבו בוכה מדיד עליהן (שם).

מסורת הש"ס

(א) כתובות קי: (גדרים לו) ב"ב קמז, (ז) גדרים לו: ושי"ג, (א) [מס' בלה], (ד) [בס"א: גורס], (ה) [גברג אלפס איתא ר' יהושע], (ו) שנויות טו:, (ז) ס"א ל"ג, (ח) שבת קמז:, (ט) [ע"י ריב"ש בתשובה צ"ב גירס' הכנויה], (י) אולי צ"ל ופלטו הארז, (כ) [צ"ל אחר ד"ה שכל], (ג) [ועתשרש"י שבת קנד: ד"ה כשהדבש ובפירש"י ב"מ לת. ד"ה הדבש מאריך קלת ע"ש],

גליון הש"ס

^{גמ' למהר"ם ברניני. בי אדם אין צדיק. ע"י שבת זה ע"ב מוס' ד"ה ארבעה ודנשות הרא"מ פרשה ב:}

הגהות הגר"א

[א] גמ' א"י הלכה. נמחק מינה א"י: [ב] שם אלא מפני. נמחק מינה אלא וי"ב הרא"ש לא גרים לה:

לעזי רש"י

מלג"ץ. פצעים.

מוסף רש"י

שדעתו קצרה. כמו עתק וקפדן. עינו רעה בעלו ושל אחרים (ושב"ם ג"ב קסח:). והאיכא שבתות וימים טובים. ש"ס לו מנות ומנות שחי מהלקין לעניים מערב שבת לערב שבת, אלא כשמואל אתא קרא לאשמעינן, ויטלה ר' יהושע קאמר לה (שם קסח:). שינוי וסת. אפילו לטובה (כתובות קי:). חוק, כמו עני שכל ימות החול אוכל פת חרינה וכשנת אוכל בשר. ה"ג תחלת חול, ממון כך מתחיל לחלות, ואית דגריס חולי מעיט (ביב' שם). וברוקק בה. ואח"כ לוחש (שבתות טו:). שם שמים. והכא קאמר כי אני ה' רופאך (שם). סך ואח"כ ממשמש. דקסבר בחול ממשמש ואח"כ סך (שבת קמח:). מדביש. מחממן (שבת קסד:). ילא טעם דובשנו והחממן, אשמל"ר בלע"ז, כמו (איוצ לא) ובכל מצואתי משרש, מעקר שרשיה, וכמו (קהלת יב) עד לא יתכן חבל הכסף, ויתמחו רחוקות ענותיה (בי"ח לח:).

שדעתו קצרה. מש"ס ללבו כל דאגות חזירו ודואג על כל מה שעמיד לבא עליו: **רחבה**. ואינו מש"ס ללבו דאגה כל כך. ל"א דעמו קצרה רגזן: **והא איכא צנחנות וימים טובים**. שאין לך עני בישראל שאין לו מעדנים: **שנוי וספ**. משנה וסת ואוכל יותר שאינו רגיל לאכול היינו תחילת חולי מעיים לפיכך אפילו צנחנות ויו"ט רעים לו: ה"ג **הקורא שיר השירים ועושה אותו כמין זמר**. שקורא צנגינה אחרת שאינו נקוד צה ועושה אותה כמין שיר אע"פ שמשיר השירים הוא ועיקרו שיר אסור לעשותו כמין שיר אלא בקריאתו: **הקורא פסוק צנים המשפאות בלא זמנו**. צמים על יינו עושה שחיקותיו בדברי תורה וקורא פסוקים בקול רם לשחק צהם צני המשתה אצל אס אומרו צומנו על המשתה כגון שהוא יוס טוץ ונוטל כוס צידו ואומר עליו דברי הגדה ופסוקים מענינו של יוס מביא טובה לעולם: **וצרוק**. שכן דרך מלחשים לרקק קודם הלחש ואסור להזכיר פסוק על הלחישה. ויש לחשים שדרך לרקק אחריהם ואומר אותו בלשון לעז ומזכירין להם שם בלשון לעז וא"ל רבי דמותר דאין אסור אלא לוחש אחר הרקיקה דגראה שמוכיר השם על הרקיקה ועוד לא נאסר אלא בלשון הקודש אצל בלעז לא: **אפילו נגע צרעם**. אפילו לוחש (אחרי האץ) קרא דלית ציה שם שמים על הרקיקה שקורא נגע צרעת כי תהיה צאדם והוצא אל הכהן (ויקרא יג) לשם רפואה אין לו חלק לעולם הבא: **ואפילו ויקרא אל משה**. שאין צו לא חולי ולא נגע דאין ראוי ללחשו על המכה ואין מזכירו לשם רפואה אלא כסבור הוא להנצל צוכות דצרי תורה שהוא הזכיר אסור ללוחשו: **וממשמשין נמעיים**. של חולה בשבת ואין צנך משום רפואה דסיכה איתקש לשמיה: **ללוחשין על נחשים ועל עקרצים בשבת**. בשביל שלא ייקו ואין צנך

שדעתו קצרה. מש"ס ללבו כל דאגות חזירו ודואג על כל מה שעמיד לבא עליו: **רחבה**. ואינו מש"ס ללבו דאגה כל כך. ל"א דעמו קצרה רגזן: **והא איכא צנחנות וימים טובים**. שאין לך עני בישראל שאין לו מעדנים: **שנוי וספ**. משנה וסת ואוכל יותר שאינו רגיל לאכול

שדעתו קצרה וטוב לב משתה תמיד זה שדעתו רחבה ^ה ואמר ר' יהושע בן לוי כל ימי עני רעים והאיכא שבתות וימים טובים כדשמואל ^ה דאמר שמואל שינוי וסת תחלת חולי מעיים תנו רבנן ^ה הקורא פסוק של שיר השירים ועושה אותו כמין זמר והקורא פסוק בבית משתאות בלא זמנו מביא רעה לעולם מפני שהתורה חוגרת שק ועומדת לפני הקב"ה ואומרת לפניו רבונו של עולם עשאוני בניך ככנור שמנגנין בו לצים ^ה אמר לה בתי בשעה שאוכלין ושותין במה יתעסקו אמרה לפניו רבונו של עולם אם בעלי מקרא הן יעסקו בתורה ובנביאים ובכתובים אם בעלי משנה הן יעסקו במשנה בהלכות ובהגדות ואם בעלי תלמוד הן יעסקו בהלכות פסח בפסח בהלכות עצרת בעצרת בהלכות חג בחג העיד רבי שמעון בן אלעזר משום רבי ^ה שמעון בן חנניא כל הקורא פסוק בזמנו מביא טובה לעולם שנאמר יודבר בעתו מה טוב: ^א והלוחש על המכה וכו': ^ה אמר ר' יוחנן יבברוקק בה לפי שאין מזכירין שם שמים על הרקיקה איתמר רב אמר אפילו נגע צרעת ר' חנינא אמר אפילו ויקרא אל משה תנו רבנן סכין וממשמשין בבני מעיים בשבת יולוחשין לחישת נחשים ועקרבים בשבת יומעבירין כלי על גב העין בשבת אמר רשב"ג ^ה במה דברים אמורים בכלי הניטל אבל בכלי שאינו ניטל אסור ואין שואלין בדבר שדים בשבת רבי יוסי אומר אף בחול אסור אמר רב הונא [א] ^ה (אין) הלכה כר' יוסי ואף רבי יוסי לא אמרה אלא משום סכנה כי הא דרב יצחק בר יוסף דאיבלע בארזא ואתעביד ליה ניסא פקע ארזא ופלמיה ^ה ת"ר סכין יוממשמשין בבני מעיים

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

קא.

בא א מ"י פ"א מהל' עכ"ס הלכה יב סמג עשין ד טו"ע י"ד ס' קעט סעיף ח:
בב ב מ"י שם טו"ע שם ועיין ברי"מ:
בג ג מ"י שם הלכה יא וסמג שם טו"ע שם סעיף ו טו"ע"ע א"ח ס' שכת סעיף מה ונזכר אלפס עוד במכילתין דף רעו. וגם סמוך לטוף סכ"צ בשבת סט:
בר ד ה טו"ע"ע א"ח ס' שכת סעיף מו ונזכר אלפס שם:
בה ו טו"ע"ע י"ד ס' קעט סוף טו ונזכר אלפס שם:
בו ז ח מ"י פ"א מהל' שבת הלכה מח סמג לאחין פה טו"ע"ע א"ח ס' שכת סעיף ב:

תורה אור השלם

- שמוחה לאיש במענה פיו ודבר בפתו מזה טוב: משלי טו כג
- ויאמר אם שמוע תשמע לקול יי אלהיך והישר בעיניו תעשה והאונת למצותיו ושמרת כל חקיו כל המחלה אשר שמתו במצרים לא אשים עליך בי אני יי רפאך: שמות טו כו
- כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא: קהלת ז כ
- בן שתים עשרה שנה מנשה בקלכו וחקמשים וחקמש שנה מלך בירושלם ושמם אמו חפצי בה: מלכים ב כא א

גס

בשבת ובלבד שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול היכי עביד רבי חמא ברבי חנינא אמר סך ואחר כך ממשמש רבי יוחנן אמר ^ה סך וממשמש בבת אחת תנו רבנן שרי שמן ושרי ביצים מותרין לשאול בהן [ב] ^ה אלא מפני שמכובזין לוחשין על שמן שבכלי ואין לוחשין על שמן שביד לפיכך סכין משמן שביד ואין סכין משמן שבכלי רב יצחק בר שמואל בר מרתא איקלע לההוא אושפיזא אייתי ליה מישחא במנא שף נפקן ליה צימחי באפיה נפק לשוק חזייתה ההיא איתתא אמרה זיקא דחמת קא חזינא הכא עבדא ליה מלתא ואיתסי אמר ליה ר' אבא לרבה בר מרי כתיב ׃ כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך וכי מאחר שלא שם רפואה למה אמר ליה הכי אמר ר' יוחנן מקרא זה מעצמו גדרש שנאמר ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך אם תשמע לא אשים ואם לא תשמע אשים אעפ"כ כי אני ה' רופאך אמר רבה בר בר חנה כשחלה ר' אליעזר נכנסו תלמידיו לבקרו אמר להן חמה עוה יש בעולם התחילו הן בוכין ורבי עקיבא משחק אמרו לו למה אתה משחק אמר להן וכי מפני מה אתם בוכים אמרו לו אפשר ספר תורה שרוי בצער ולא נבכה אמר להן לכך אני משחק כל זמן שאני רואה רבי שאין יינו מחמיץ ואין פשתנו לוקה ואין שמנו מבאיש ואין דובשנו מדביש אמרתי שמא חם ושלום קיבל רבי עולמו ועכשיו שאני רואה רבי בצער אני שמח אמר לו עקיבא כלום חיסרתי מן התורה כולה אמר לו ׃ לימדתנו רבינו ׃ כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא ת"ר כשחלה ר' אליעזר נכנסו ארבעה זקנים לבקרו ר' טרפון ור' יהושע ור' אלעזר בן עזריה ור' עקיבא נענה ר' טרפון ואמר טוב אתה לישראל מטיפה של גשמים שטיפה של גשמים בעולם הזה ורבי בעולם הזה ובעולם הבא נענה ר' יהושע ואמר טוב אתה לישראל יותר מגלגל חמה שגלגל חמה בעולם הזה ורבי בעולם הזה ובעולם הבא נענה רבי אלעזר בן עזריה ואמר טוב אתה לישראל יותר מאב ואם שאב ואם בעולם הזה ורבי בעולם הזה ובעולם הבא נענה רבי עקיבא ואמר חביבין יסורין אמר להם סמכוני ואשמעה דברי עקיבא תלמידי שאמר חביבין יסורין אמר לו עקיבא זו מנין לך אמר מקרא אני דורש ^ה בן שתים עשרה שנה מנשה במלכו וחקמשים וחמש שנה מלך בירושלים [וגו'] ויעש הרע בעיני ה' וכתוב גס

עין משפט
נר מצוה

כז א מיי פ"ו מהלכות בית הבחירה הלכה ו ופי"ד מהל' סנהדרין הלכה יז ופ"ז מהל' מלכים הלכה ז:

‏◈‏

תורה אור השלם

1. גם אלה משלי שלמה אשר העתיקו אנשי חזקיה חזקיהמלך בבלבא בתרא (דף טו.) חזקיה וסיעתו כתבו משלי.

מכלל דחזקיה היה מלמד לכל וכדאמרן (לעיל דף זד:) נעץ חרב על

פתח בית המדרש וכל שכן שלמנשה בנו לימד: מכל טורה שטרה

זו. ללמדו: שצאו צעילנה. שלא צאו לבקש לפני הקצ"ה בתפלה אלא צאו צעילנה שאמרו דברים של נחמן שאין להם תשובה: הדרכה אחס היא. וכי אין לך דרכה יותר.

תשובה גילמת השיבו ועלתה לו: מנשה. צא צעילנה שלא להתפלל למקום אלא לבסוף אם לא תושיעני מה הועיל לי שקראתי לך יותר משאר אלהות והיינו דכתיב ויכנע^ו לפני (ה')

אלהי אבותיו מכלל דעד השתא לפני אלהות אחרים נכנע: תנא. כי

אמרין דהוגה את השם בלאותיותיו אין לו חלק לעולם הצא צגזולין אצל במקדש לא שהרי צסם היו מצרכין: וצלשון עגה. אפילו במקדש לא. לשון עגה לעו שאינו הוגה בלאותיותיו צלשון הקדש שלנו אלא שאר לעוין עגה לשון צלעני שפה (ישעיה כח) מ"ר.

ל"א עגה לשון עוגה מקום שיש צו צבורת בני אדם שמדכרין דברי חול. גזולין קרי חוץ למקדש ואסור לפרש שם בן ארצנים ושמים צלשון עגה חוץ למקדש ואי עזד אין לו חלק אצל צלשון קדש אינו נענש כל כך ונמקדש הואיל ונהגו להזכיר פירושו אינו נענש: שריצט עס. שריצץ את ישראל והספיילס: עשה מריצה צעס. הריצס אלו עם אלו צעסק עבודת כוכבים זה עובד וזה מוזהב צידו וצאו ל ידי מחלוקת: שניצט ולא ראה. היה סבור להצט יפה ולעמוד על

דבר עיקר ולא ראה שטעה כדאמרין לקמן ראה אש יולאה מאמתו וכו': נתמחק צננין. של מזרים שנתגוהו צננין במקום לצנה כדמפרש בלגדה^ו שאמר לו משה להקצ"ה אתה הרעות לעם הזה שעכשיו אם אין להם לצנים משימין צנייהם של ישראל צננין אמר לו הקצ"ה קוליס הם מכלין שגלוי לפני אילו הם חיים היו רשעים וגמורים ואם תרצה תנסה והוליא אחד מהן הלך והוליא את מיכה. ל"א נתממך עסק צננין עד שנעשה מך כדאמרין (סוטה דף טז.) כל

ראו שמושיעין של ישראל במים הוא לוקה אמר^ז כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו והן לא ידעו שעל עסקי מי מריבה לוקה ומנא לן דלא אתי לעלמא דאתי דכתיב^ח ויהי בדבר הזה לחטאת בית ירבעם ולהכחיד ולהשמיד

מזעל פני אדמה להכחיד בעולם הזה ולהשמיד לעולם הבא אמר רבי יוחנן מפני מה זכה ירבעם למלכות מפני שהוכיח את שלמה ומפני מה נענש מפני שהוכיחו ברבים שנאמר^ט וזה הדבר אשר הרים יד במלך שלמה בנה את המלוא סגר את פרץ עיר דוד אביו אמר לו דוד אביך פרץ פרצות בחומה כדי שיעלו ישראל לרגל ואתה גדרת אותם כדי לעשות אנגריא לבת פרעה ומאי וזה אשר הרים יד במלך אמר

רב נחמן שחלץ תפיליו בפניו אמר רב נחמן גסות הרוח שהיה בו בירבעם טרדתו מן העולם שנאמר^י ויאמר ירבעם בלבו עתה תשוב הממלכה לבית דוד: מלכים א יא כו

11. ויועץ המלך ויעש שני עגלי זהב ויאמר אלהם רב לכם מעלות וירושלם הנה אלהיך ישראל אשר העליך מארץ מצרים: מלכים א יב כח

קא:

גם אלה משלי שלמה אשר העתיקו אנשי חזקיה. היינו תלמידי חזקיה כדקיימא לן בהשותפין צבצא בתרא (דף טו.) חזקיה וסיעתו כתבו משלי.

מכלל דחזקיה היה מלמד לכל וכדאמרן (לעיל דף זד:) נעץ חרב על פתח בית המדרש וכל שכן שלמנשה בנו לימד: מכל טורה שטרה

זו. ללמדו: שצאו צעילנה. שלא צאו לבקש לפני הקצ"ה בתפלה אלא צאו צעילנה שאמרו דברים של נחמן שאין להם תשובה: הדרכה אחס היא. וכי אין לך דרכה יותר. תשובה גילמת השיבו ועלתה לו: מנשה. צא צעילנה שלא להתפלל למקום אלא לבסוף אם לא תושיעני מה הועיל לי שקראתי לך יותר משאר אלהות והיינו דכתיב ויכנע^ו לפני (ה')

אלהי אבותיו מכלל דעד השתא לפני אלהות אחרים נכנע: תנא. כי אמרין דהוגה את השם בלאותיותיו אין לו חלק לעולם הצא צגזולין אצל במקדש לא שהרי צסם היו מצרכין: וצלשון עגה. אפילו במקדש לא. לשון עגה לעו שאינו הוגה בלאותיותיו צלשון הקדש שלנו אלא שאר לעוין עגה לשון צלעני שפה (ישעיה כח) מ"ר.

ל"א עגה לשון עוגה מקום שיש צו צבורת בני אדם שמדכרין דברי חול. גזולין קרי חוץ למקדש ואסור לפרש שם בן ארצנים ושמים צלשון עגה חוץ למקדש ואי עזד אין לו חלק אצל צלשון קדש אינו נענש כל כך ונמקדש הואיל ונהגו להזכיר פירושו אינו נענש: שריצט עס. שריצץ את ישראל והספיילס: עשה מריצה צעס. הריצס אלו עם אלו צעסק עבודת כוכבים זה עובד וזה מוזהב צידו וצאו ל ידי מחלוקת: שניצט ולא ראה.

היה סבור להצט יפה ולעמוד על דבר עיקר ולא ראה שטעה כדאמרין לקמן ראה אש יולאה מאמתו וכו': נתמחק צננין. של מזרים שנתגוהו צננין במקום לצנה כדמפרש בלגדה^ו שאמר לו משה להקצ"ה אתה הרעות לעם הזה שעכשיו אם אין להם לצנים משימין צנייהם של ישראל צננין אמר לו הקצ"ה קוליס הם מכלין שגלוי לפני אילו הם חיים היו רשעים וגמורים ואם תרצה תנסה והוליא אחד מהן הלך והוליא את מיכה. ל"א נתממך עסק צננין עד שנעשה מך כדאמרין (סוטה דף טז.) כל

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

העוסק צננין מתמסקן: הוא סבר איהו מליך. ולכן נתאמץ שבע בן בכרי וקצץ כל ישראל אליו והיה רוצה למלוך כדכתיב במקרא^א נש"צ בן: איהו מליך. ולכן נעשה יועץ לאצטלוס כדי שתשוב המלוכה מדוד לאצטלוס וצין כך וצין כך יתגלגל הדבר ותשוב אליו: על מי מריצה.

שבעון שאמר שמעו נא המורים^ב נענש ולא נכנס לארץ ישראל: ומנא לן דלא אסי. ירבעם לעלמא דלתי והכי נמי מפרש לקמן^ט צכלהו שלשה מלכים וארבעה הדיוטות: הוכיח אס שלמה. כדמפרש ואזיל דאמר דוד אצין וכו': ומפני מה נענש שהוכיחו דרכים. לצי"שו: פרץ פרצות צחומה כדי שיעלו. (וירדו) וייכנסן^ז צריות: ואסם גדרס אופסם כדי לעשות אנגריא.

כדי שיכנסו צשערים לידע מי נכנס כדי לצבות מס לצת פרעה מ"ר. ל"א שסגר השערים ועשה מגדל לצת פרעה על אחד מן השערים וכולם עוצרים דרך שם כדי שיהיו מזויין עמה לצבדה ולעצדה. כל עבודת בית המלך קרי אנגריא. ל"א שהיה רגיל שלמה לסגור דלתות העזרה ומנעיץ מפתחות צידו ודרכו של מלך לישן ג' שעות ציום וישראל עומדין על העזרה עד שיעמוד המלך ואמר לו ירבעם אתה רוצה שיתנו לך אנגריא לצת פרעה אשתך שתמן להם מפתחות:^ח (צים)א[תס]המלוא. אחתמן הפרצות גדר ומלאו לכותל החומה וצנה שם מגדל לצת פרעה ולאצטס שעוצדין לה. לעיל מהאי קרא כתיב וירס יד צמלך כלומר קס צדברים כנגד המלך ומרד צו: שחלץ ספילין צפניו. שהיה לו לפנות לצד אחר מפני אימת מלכותו ולחלוץ שלא צפניו. ל"א חולץ ספילין צפניו לצא להתרים כנגדו צחוקה: חלץ ספילין. אין נכון להיות צגלוי ראש לפני המלך ויהוא התחיל צמרד צכך להראות ולומר לו שאינו נוהג כמלך^ז: גמירי דלין ישיצה. הלכה למשה מסיני ולא מקרא^ז: ששויצ רשע אלא לדיק. ואומר להם להעמיד להם ללס אחד צצית אל ואחד צדן הסקימו עמו: אמר לו רשע ללדיק סלקא דעתך גצרא כירבעם פלה לעצודם כוככים אלא לנפיונהו צעי. אס דעתנו שלס עמו נתרצה צדבר וכן היה מטעה רשע ללדיק עד שהיו כולן מתומים שהן היו רואים שצו לא היו יכולים לחזור צהן: ואף

מסורת הש"ס

א) צקרא וכהנך, ב) נעי' הגירסא רש"ל, ג) נעי' הגירסא בעי' וגיר' הערוך ערך אפיא אמר קמיה רבון דעלמא אי ענית לי ענית אי לא אמיתא הא כל אפיא שוין, ד) [סוטה יב:], ה) סוטה מ: מא: יומא כה. סט: קידושין עח: תמיד כה, ו) צקרא מאד מלפני, ז) [כעיי' תנחומא תשא יט], ח) [נצמדכר כ], ט) [ניענש כהן, אחאב ומנשה קב:, צלעס קה:, דואג קו:, אחימופל קו:, נחזי קו:א:], י) [צ"ל לפני ד"ה פירן].

‏◈‏

מוסף רש"י
דאין ישיבה בעזרה. דאין כבוד שמים צכך, ואפילו מלכאי השרת אין להם שם ישיבה דכתיב (ישעיה ו) עומדים ממעל לו (דניאל ז) קרבת על חד מן קאמיא (סוטה ח:) אלו: שואמר (דברים יח) לעמוד לשרת, העומדים שם לפני ה' (יומא כה. טס:) ולא מצייט כה ישיצה (שם טס:). אלא למלכי בית יהודה. שמצינו צהן ישיצה, שואמר (ש"צ ז) ייצא המלך דוד וגו' (שם כה. ונר"ש טס:).

מסורת הש"ס

(א) [מור"ק ית. ע"ש], (ב) ברכות לה: א, (ג) ברכות לב: יומא פו: ד, (ד) [מתענית כו:י], (ה) בע"י: בתלמודו, (ו) [מהלים כד:י] (ז) [ג"ל יוסיין כי כך מובאר בסוף מלכים ב דהיוסיין הוגלה עם החרש והמסגר וכן נעיל בגמ' לת. אכן יהויקים מת בירושלים ולא הוגלה כלל],

הגהות הב"ח

(א) גמ' וטעיה בחיב ושטטה כג"ל וזות ד נמחק:

הגהות הגר"א

[א] גמ' ראה וטעה דכמיב. נמחק מיכת דכמיב:

מוסף רש"י

גדול להקב"ה. את ברכתו, ובנסת ישראל. שכתמטו הפירות לויין (ברכות לה:). ואומר לויין פשע. ולפי שהא מיקל, רואים האחרים ולמדין ממנו לעשות כן ליטות מן העולם הזה בלא ברכה, ולכן נקרא זה המיקל חבר לאלף משחים (שם). ונודעם. שמה שמסמגע ומיזק (שם כב:).

ואף אחיה השילוני טעה. בדבר דקצר לנסויינהו אחי וחתם בְּאוֹתוֹ מעשה: **שנאמר ויאמר ה' אל יהוא וגו' לעשות הישר וכסיב ויהוא לא שמר ללכת בצורת ה'.** ואמרינן מאי גרמא ליה ואמר רבא חותמו של אחיה השילוני ראה וטעה מכלל דהוא טעה: **ושחטה שטים העמיקו.** שטים עבודת כוכבים על שם ששטים אחריה לשחוט לעבודת כוכבים: **העמיקו.** והסמיכו שאלמרו שכל מי שעולה לרגל ידקר צמרצ כדי שילכו וישחטו לפני העגלים: **ואני מוסר לגולם.** כלומר אנכי לא חשתי כל כך לכבוד עזמי לומר כל מי שאינו עולה לרגל ידקר צמרצ כמו שחשו הס לכבוד עבודת כוכבים אלא יסורין צעלמא יסרתים כלומר דעצר צעשה. ל"א שטים כלומר שטיית שלהם ססרו מאחרי העמיקו עד שחטטה שחיצו מיתה כל מי שעולה לרגל ומניח את העגלים. ושחטה לשון שחיתה: **מוזמנת לפורענות.** ששם נחלקה מלכות ישראל דסמין ליה ויקח את השלמה ויקרעה לשנים עשר קרעים וגו': **וביום פקדי.** בתשעה באב שצכל שנה מאותן מ' שנה שעמדו צמדצר יום מוזמן לפורענות צו חזרו מרגלים צו נחרצ הבית צראשונה ובצניה ד': **ויהי צעם ההיא ויורד יהודה.** מוזמנת לפורענות שחמר נתחייבה שריפה ומתו שני צניו: **צשכם מכרו אחיו את יוסף.** כדכתיב (בראשית לו) הלא אחיך רועים צשכם ודומן דכתיב צקרא היינו כפר הסמוך לשכם ונקראת על שם שכם. אי נמי כמדרכו שהיו דנין עליו להרגו: **צשכם נחלקה מלכות צים דוד.** כדכתיב צמלכים (א יא): **מפקדה של ירושלים.** מכללה שלא לחזור צה לעולם ולא ליטול חלק צעבודה: **מפקדה.** כגון (צ"מ דף פו.) נפל פתקה מרקיעא. כלומר מחוקת של ירושלים הכתוב וחתום צה: **שום דופי.** גימגום צגמ"ט: **שחדשו.** דרשו דברי תורה צין ירצעם לחסיה: **יאסם צה קול ואמרה.** כשהמליכו את ירצעם: **מי שהרג דוד: את הפלגסאי.** וע"י כן היה מוריש לכס גת לכן תתנו שלוחים לצניו שתעצוו מלכות צית דוד ותמליכו אחרים: **צפי אצויצ לאצוצ.** למלכי צית דוד אתם מציצים והלכתם אחר מלכי ישראל לפיכך תהיו נמסרין לאצוצ ציד עוצדי כוכבים שהן שטי כוז: **אין אציו אלא הקצ"ה שנאמר**

ואף אחיה השילוני טעה. בדבר דקצר לנסויינהו אחי וחתם בְּאוֹתוֹ מעשה: **שנאמר ויאמר ה' אל יהוא וגו' לעשות הישר וכסיב ויהוא לא שמר ללכת בצורת ה'.** ואמרינן מאי גרמא ליה ואמר רבא חותמו של אחיה השילוני ראה וטעה שטים

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

וכו'. ואין גזילה כלפי מעלה וכלפי כנסת ישראל אלא זו צלצד שמונע מלצרך כנסת ישראל הוא גחול להקצ"ה שחכמים תקנו על כל דבר ודצר צרכה כדאמר התם (פרכות דף לה.) כל הטועם ואינו מצרך נקרא גוזלן שנאמר' לה' הארץ ומלואה: **כשפי מקלות המסיות זו אם זו.** כאלם שיש צידו מקל א' ומכה צו

מקל אחר ומתצו ומשליכו צרחוק כך הדיח ירצעם את ישראל מאחרי ה' צעל כרחם: **ודי וצב.** אידי דאיירי עד השתא צעגלים של ירצעם מפרש האי קרא: **מסוך קופה של צפר.** כשיש לו הרצה לאכול הוא נוהס: **עד ירצעם היו ישראל יונקים מעגל אחד.** לוקין על חטא עגל אחד שעשו צמדצר: **ה"ג מלאן ואילך היו יונקין משלשה עגלים.** שנים מירצעם ושלישי של המדצר. ולפי מה שכתוב צספרים שנים ושלשה עגלים ייחא כלומר משנים שעשה ירצעם ושלישי שנעשה צמדצר ושלשה היינו שלישי כמו (משלי לו) שלשה המה נפלאו ממני וארצעה לא ידעתים: **אחד מעשרים וארצעה כהכרע ליערא.** לאו דוקא אלא כלומר דצר מועט מאד כמה שקף המשקל נוטה לצד זה יותר מצד זה. צצ"צ (דף פט.) כמה היו הכרע ליערא: **לאחר כ"ד דורות.** למעשה העגל: **פסוק זה.** דכתיב צעגל וציוס פקדי והכא צימי דקיה כשחרצ הבית כתוב קרצו פקודות העיר קרצ אותו מעשה שנאמר וציוס פקדי וממעשה העגל עד דקדיה כ"ד דורות צדימי נחשון נעשה העגל לא וחשוב כמה דורות מנחשון עד דקדיה נחשון צלמון צנו צוע צנו עוצד צנו יצי צנו דוד צנו שלמה צנו רחצעם צנו אציה צנו אסא צנו יהושפט צנו יורם צנו אחזיה צנו יואש צנו אמליה צנו עוזיה צנו יותם צנו אחז צנו חזקיה צנו מנשה צנו אמון צנו יאשיה צנו יהואחז ויהויקים צניו ומלכו זה אחר זה ודור אחד הס יוסיין צנו כל יהויקים הרי כ"ד.^[כ] יהויקים לא סיים מלכותו שהוגלה לצצל עם החרש והמסגר והמליכו דקדיהו דודו צמקומו והלכן לא קא חשיצ דקדיה דור צאפיה נפשיה דהוא מלך צדור כ"ד: **דהו דריש צשלשה מלכים.** דהו קאי צמתני' דשלשה מלכים אין להם חלק: ^{איתפח}

אמר רב שכל תלמידי חכמים דומין לפניהם כעשבי השדה ואיכא דאמר שכל טעמי תורה מגולין להם כשדה^[כ] לכן תתני שלוחים על מורשת גת בתי שכל בלא ברכה כאילו גחול להקב"ה וכנסת ישראל שנאמר^[כג] גחול אביו ואמו ואומר אין פושע חבר הוא לאיש משחית ואין אביו אלא הקב"ה שנאמר^[כד] הלא הוא אביך קנך ואין אמו אלא כנסת ישראל שנאמר^[כה] שמע בני מוסר אביך ואל תמוש תורת אמך מאי חבר הוא לאיש משחית חבר הוא לירבעם בן נבט שהשחית ישראל לאביהם שבשמים^[כז] ויורח ירבעם (בן נבט) את ישראל מאחרי ה' והחטיאם חטאה גדולה אמר רבי חנין כשתי מקלות המתניות זו את זו^[כח] ודי זהב^[כט] אמרו דבי ר' ינאי אמר משה לפני הקב"ה רבנו של עולם בשביל כסף זהב שהשפעת להן לישראל עד שיאמרו דיי גרם להם לעשות להם אלהי זהב משל אין ארי דורס וגוהם מתוך קופה של תבן אלא מתוך קופה של בשר אמר ר' אושעיא עד ירבעם היו ישראל יונקים מעגל אחד מכאן ואילך משנים ושלשה עגלים אמר ר' יצחק אין לך כל פורענות ופורענות שבאה לעולם שאין בה אחד מעשרים וארבעה בהכרע ליטרא של עגל הראשון שנאמר^[ל]וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם אמר רבי חנינא לאחר עשרים וארבעה דורות נגבה פסוק זה שנאמר^[לז]ויקרא באזני קול גדול לאמר קרבו פקדות העיר ואיש כלי משחתו בידו^[לח] אחר הדבר הזה לא שב ירבעם מדרכו הרעה מאי אחר אמר ר' אבא אחר שתפשו הקב"ה לירבעם בבגדו ואמר לו חזור כך ואני ואתה ובן ישי נטייל בגן עדן אמר לו מי בראש בן ישי בראש אי הכי לא בעינא ר' אבהו הוה רגיל דהוה קא דריש בשלשה מלכים חלש קביל עליה דלא דריש כיון דאיתפח

קב.

כח א מיי פ"א מהל' מגינה הלכה א':

תורה אור השלם

1. ויאמר יי אל יהוא יען אשר הטיבת לעשות הישר בעיני ככל אשר בלבבי עשית לבית אחאב בני רבעים ישוב לך על פסא ישראל: מלכים ב י ל
2. והוא לא שמר ללכת בתורת יי אלהי ישראל בכל לבבו לא קר מעל חטאות ירבעם אשר הקטיא את ישראל: מלכים ב י לא
3. ויבקץ יהוא את כל הקים ויאמר אלהם אחאב עבד את הבעל מעט יהוא יעבדנו הרבה: מלכים ב י יח
4. וישחטה שטים העמיקו ואני מוסר לקלם: הושע ה ב
5. ויהי בעת ההיא וירבעם יצא מירושלם וימצא אותו אהיה השילוני הנביא בדרך והוא מתכסה בשלמה הדישה ושיניהם לבדם בשדה: מלכים א יא כט
6. הבל הקוד מעשה חתעשים בעת פקדוהם יאבדו: ירמיהו נא יח
7. בה אמר יי בעת רצון עניתיך וביום ישועה עזרתיך ואצרך ואחזק לבבית עם להקים ארץ להנחיל: ישעיהו מט ח
8. ועתה לך נחה את העם אל אשר דברתי לך הזה מלאכי ילך לפניך וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם: שמות לב לד
9. ויהי בעת ההוא ויחד יהודה מאת אחיו ויש עד איש עדלמי ושמו חרדה: בראשית לח א
10. וילך רחבעם שכם כי שכם בא כל ישראל להמליך אתו: מלכים א יב א
11. לכן תתני שלוחים על מורשת גת בתי אצוב לאבוב למלכי ישראל: מיכה א יד
12. גחול אביו ואמו ואמר אין פשע חבר הוא לאיש משחתו: משלי כח כד
13. ה לך תגמלו זאת עם גבל ולא חכם הלוא הוא אביך קנך הוא עשך ויכננו: דברים לב ו
14. שמע בני מוסר אביך ואל תטש תורת אפך: משלי א ח
15. כי קרע ישראל מעל בית דוד וימליכו את ירבעם בן נבט ויחד ירבעם את ישראל מאחרי יי והחטיאם חטאה גדולה: מלכים ב יז כא
16. אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תפל ולמן ויחצרת דוד ויהי: דברים א א
17. ויקרא באזני קול גדול לאמר קרבו פקדות העיר ואיש כלי משחתו בידו: יחזקאל ט א
18. אחר הדבר הזה לא שב ירבעם מדרכו הרעה וישי נטייל בגן עדן אמר לו מי בראש בן ישי בראש אי הכי לא בעינא ר' אבהו הוה רגיל דהוה קא דריש בשלשה מלכים חלש קביל עליה דלא דריש כיון דאיתפח

אמר רב שכל תלמידי חכמים דומין לפניהם כעשבי השדה ואיכא דאמר שכל טעמי תורה מגולין להם כשדה^[כ] לכן תתני שלוחים על מורשת גת בתי שכל בלא ברכה כאילו גחול להקב"ה וכנסת ישראל שנאמר^[כג] גחול אביו ואמו ואומר אין פושע חבר הוא לאיש משחית ואין אביו אלא הקב"ה שנאמר^[כד] הלא הוא אביך קנך ואין אמו אלא כנסת ישראל שנאמר^[כה] שמע בני מוסר אביך ואל תמוש תורת אמך מאי חבר הוא לאיש משחית חבר הוא לירבעם בן נבט שהשחית ישראל לאביהם שבשמים^[כז] ויורח ירבעם (בן נבט) את ישראל מאחרי ה' והחטיאם חטאה גדולה אמר רבי חנין כשתי מקלות המתניות זו את זו^[כח] ודי זהב^[כט] אמרו דבי ר' ינאי אמר משה לפני הקב"ה רבנו של עולם בשביל כסף זהב שהשפעת להן לישראל עד שיאמרו דיי גרם להם לעשות להם אלהי זהב משל אין ארי דורס וגוהם מתוך קופה של תבן אלא מתוך קופה של בשר אמר ר' אושעיא עד ירבעם היו ישראל יונקים מעגל אחד מכאן ואילך משנים ושלשה עגלים אמר ר' יצחק אין לך כל פורענות ופורענות שבאה לעולם שאין בה אחד מעשרים וארבעה בהכרע ליטרא של עגל הראשון שנאמר^[ל]וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם אמר רבי חנינא לאחר עשרים וארבעה דורות נגבה פסוק זה שנאמר^[לז]ויקרא באזני קול גדול לאמר קרבו פקדות העיר ואיש כלי משחתו בידו^[לח] אחר הדבר הזה לא שב ירבעם מדרכו הרעה מאי אחר אמר ר' אבא אחר שתפשו הקב"ה לירבעם בבגדו ואמר לו חזור כך ואני ואתה ובן ישי נטייל בגן עדן אמר לו מי בראש בן ישי בראש אי הכי לא בעינא ר' אבהו הוה רגיל דהוה קא דריש בשלשה מלכים חלש קביל עליה דלא דריש כיון דאיתפח

אמר רב שכל תלמידי חכמים דומין לפניהם כעשבי השדה ואיכא דאמר שכל טעמי תורה מגולין להם כשדה^[כ] לכן תתני שלוחים על מורשת גת בתי שכל בלא ברכה כאילו גחול להקב"ה וכנסת ישראל שנאמר^[כג] גחול אביו ואמו ואומר אין פושע חבר הוא לאיש משחית ואין אביו אלא הקב"ה שנאמר^[כד] הלא הוא אביך קנך ואין אמו אלא כנסת ישראל שנאמר^[כה] שמע בני מוסר אביך ואל תטש תורת אפך: משלי כח כד

ה לך תגמלו זאת עם גבל ולא חכם הלוא הוא אביך קנך הוא עשך ויכננו: דברים לב ו

שמע בני מוסר אביך ואל תטש תורת אפך: משלי א ח

כי קרע ישראל מעל בית דוד וימליכו את ירבעם בן נבט ויחד ירבעם את ישראל מאחרי יי והחטיאם חטאה גדולה: מלכים ב יז כא

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תפל ולמן ויחצרת דוד ויהי: דברים א א

ויקרא באזני קול גדול לאמר קרבו פקדות העיר ואיש כלי משחתו בידו: יחזקאל ט א

אחר הדבר הזה לא שב ירבעם מדרכו הרעה וישי נטייל בגן עדן אמר לו מי בראש בן ישי בראש אי הכי לא בעינא ר' אבהו הוה רגיל דהוה קא דריש בשלשה מלכים חלש קביל עליה דלא דריש כיון דאיתפח